

ת"פ (חיפה) 17125-03-24 - מדינת ישראל נ' מוחמד שחאדה

ת"פ (חיפה) 17125-03-24 - מדינת ישראל נ' מוחמד שחאדה מחוזי חיפה

ת"פ (חיפה) 17125-03-24

מדינת ישראל

נגד

מוחמד שחאדה (עציר)

בית המשפט המחוזי בחיפה

[08.12.2024]

כב' הנשיא, השופט אבי לוי

גזר דין

כללי

הנאשם, מוחמד (בן חוסין) שחאדה (יליד 2003), הורשע ביום 17.9.24, על סמך הודאתו במסגרת הסדר טיעון, בכתב אישום מתוקן שהוגש נגדו, בגין עבירות בנשק (רכישה, נשיאה והובלה) - לפי סעיפים 144(ב) רישא וסיפא, ולפי סעיף 29 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "החוק").

הנאשם עצור במסגרת תיק זה מיום 6.2.24 ועד לתום ההליכים המשפטיים נגדו.

עובדות כתב האישום המתוקן

בין הנאשם לבין מוחמד חאלד חאלילה (להלן: "חאלד") ומוחמד יוסף חאלילה (להלן: "יוסף") קיימת היכרות מוקדמת על רקע קשרי חברות. במועדים הרלוונטיים לאישום, היה בבעלות יוסף רכב מסוג סקודה, מספר לוחית זיהוי - 3934867 (להלן: "הרכב"). בין השנים 2021-2022 החזיק חאלד בנשק מסוג תת-מקלע מאולתר, עם מחסנית תואמת ריקה ללא תחמושת (להלן: "הנשק"), כשהוא מוסתר בשטח פתוח באזור הדרומי בעיר סכנין (להלן: "מקום המסתור"), וזאת עד לתאריך 28.6.22. עובר לתאריך 28.6.22 פנה הנאשם לחאלד וביקש לקנות ממנו נשק. חאלד הסכים לאמור והשניים סיכמו על מחיר של 3,000 ₪ (להלן: "הכסף") עבור רכישת הנשק. עוד אותו היום, 28.6.22, מסר הנאשם לחאלד את הכסף, ולאחר מכן, נסעו חאלד ויוסף ביחד עם הנאשם ברכב אל מקום המסתור. בהגיעם לשם, הוציא חאלד את הנשק ממקום המסתור, הכניס אותו לתיק שחור (להלן: "התיק") והעביר את התיק לידי הנאשם. בהמשך לכך, חזרו השלושה לרכב ונסעו מהמקום, כאשר הם נושאים ומובילים בצוותא, את התיק שהונח בין רגליו של הנאשם ובו הנשק, זאת בלא רשות על-פי דין. במהלך הנסיעה ברכב, הבחינו לפתע השלושה ברכב משטרה שנסע לקראתם בנתיב הנגדי של הכביש. בתגובה, פתח הנאשם את הדלת ויצא ממנו כאשר פניו מכוסות ברעלה, והחל לרוץ בעודו נושא ומוביל את התיק עם הנשק, בלא רשות על-פי דין. בהמשך לאמור לעיל, יצא אחד השוטרים מהניידת והחל במרדף אחרי הנאשם. כאשר התקרב השוטר לנאשם בעת המרדף, זרק הנאשם את התיק ובתוכו הנשק ונמלט. בד בבד, נמלטו חאלד ויוסף מן המקום. התיק ובתוכו הנשק נתפסו על-ידי השוטר באותו המועד. תסקיר שירות המבחן

על-פי תסקיר שירות המבחן לנאשם מיום 31.10.24 (להלן: "התסקיר"), עולה כי הנאשם הינו רווק, בן 21, וטרם מעצרו התגורר עם משפחתו בסכנין. עוד עולה כי הנאשם מוכר לשירות המבחן לנוער עוד כאשר היה קטין וזאת בשל עברו הפלילי הקודם. במהלך הקשר עם שירות המבחן לנוער גובשה עבור הנאשם תכנית טיפולית שהחל בה טרם גזירת דינו, והמשיך בה עד סיום צו המבחן שהוטל עליו. מתואר כי התכנית הטיפולית לנאשם כללה מפגשים פרטניים עם קצין מבחן, כללה השתתפות בקבוצת שליטה בכעסים וכן השתתפות בתכנית "סיכויים" למשך כשנתיים (בין השנים 2020-2022), שהינה תכנית ייעודית לנוער עובר חוק, במטרה לצמצם ממדי העבריינות החוזרת בקרב בני-נוער. מתואר בתסקיר כי הנאשם שיתף פעולה עם ההליך הטיפולי באופן חלקי והשתתפותו הופסקה בשל כך. ביחס לאישום המיוחס לו בתיק זה, הנאשם תיאר כי ביום ביצוע העבירה הוא התפתה למחיר הנשק שהוצע לו ורכש אותו במטרה למכור אותו לצעיר אחר בסכום גבוה יותר. עוד עולה כי הנאשם אמנם הודה בביצוע העבירות, אולם התקשה לקחת אחריות מלאה על ביצועו ונטה למזער מחומרתן. עוד מתואר כי נטה להשתמש באמתלות שונות על מנת להצדיק את התנהגותו המכשילה בעת ביצוע העבירות, התקשה להתחבר לחומרת העבירות שביצע ולסיכון שהיה עלול להסב עקב ביצועו. הנאשם התמקד במחירים האישיים שהוא משלם בעקבות ההליך הפלילי נגדו ולא זיהה נזקקות טיפולית. בבחינת סיכויי השיקום של הנאשם עולה מהתסקיר כי מדובר בצעיר בעל דפוסים אנטי-סוציאליים בולטים באישיותו, מצוי בתהליכי גיבוש דפוסים מכשילים ועברייניים, נטה לבחירות בעייתיות בחייו, מצוי במצבים מסכנים עבורו ומונע מעמדות מקלות כלפי החוק. לפי הערכת שירות המבחן קיים סיכון בינוני-גבוה להישנות התנהגות פורצת גבולות ועוברת חוק בעתיד. במקרה דנן, שירות המבחן לא המליץ על ענישה טיפולית או שיקומית במסגרת שירותיו, והוא נתן המלצתו על עונש הרתעתי משמעותי בדמות מאסר בפועל, זאת במטרה לחדד לנאשם את הגבול בין מותר לאסור. שירות המבחן נתן דעתו על שילובו של הנאשם בהליך טיפולי במסגרת שב"ס.

הראיות לעניין העונש

המאשימה

במסגרת ראיות התביעה לעניין העונש, הגישה הפרקליטה המלומדת, עו"ד אביבית - מולונש קבדה, תדפיס מידע פלילי אודות עברו הפלילי של הנאשם (להלן: "התדפיס"), אשר סומן טעת/1. על-פי התדפיס, לנאשם תיק פלילי שמספרו 20809-01-21 (מחוזי חיפה) אשר בגינו הורשע ביום 24.11.21 בעבירת הצתה ובעבירת עשיית מעשה העלול להפיץ מחלה. בשל כך, נגזרו על הנאשם: 6 חודשי מאסר בפועל בעבודות שירות, מאסר מותנה של 9 חודשי בעבודות שירות (למשך שלוש שנים) באם יעבור עבירות אלימות או רכוש מסוג פשע, והוטל עליו צו מבחן לתקופה של שנה.

ההגנה

במסגרת ראיות ההגנה לעניין העונש, העיד סנגורו המלומד של הנאשם, עו"ד טארק נעאמנה, את אמו של הנאשם - הגב' מאה שחאדה, כעדת אופי מטעמו של הנאשם: העדה סיפרה כי הנאשם הוא בן הזקונים שלה, לנאשם שלוש אחיות גדולות. עוד סיפרה כי הנאשם עוזר לה הרבה ותומך בה מאוד, היא מסרה כי בני המשפחה אוהבים את הנאשם, הם רוצים לעזור לו ולתמוך בו. היא תיארה את הנאשם כאיש של שלום שעוזר לסביבה ולאביו, וכן תיארה את המשפחה כמלוכדת. עוד מסרה כי מעשיו של בנה הם בגדר טעות, שהיא מתנצלת עליה, והבטיחה שבנה לא יחזור עליה. העדה ביקשה מביית-המשפט להקל במקצת על עונשו של בנה.

הטיעונים לעניין עונש

המאשימה

המאשימה הגישה את טיעוניה לעונש בכתב, אשר סומנו טעת/2. במסגרת טיעוניה הכתובים ציינה המאשימה את הערכים המוגנים שנפגעו ממעשיו של הנאשם: שלום הציבור ובטחונו, וכן הגנה על חיי אדם. עוד טענה המאשימה כי עבירות אלימות בנשק התרבו בשנים האחרונות כ"פטריות אחרי הגשם" וזה כפועל יוצא מהחזקה של נשק בלתי-חוקי, על-ידי אנשים שאינם מורשים ואינם מיומנים בהחזקת נשק, ועל-ידי גורמים עברייניים אשר מבצעים בו שימוש. המאשימה הפנתה לפסיקה ענפה בתחום עבירות הנשק ולמגמת בתי-המשפט לפיה יש להילחם בעבירות אלה "מלחמת חורמה".

כמו כן, פירטה המאשימה את הנסיבות המחמירות הקשורות בביצוע העבירה: המאשימה הדגישה כי מדובר במספר עבירות בנשק - רכישה, הובלה ונשיאה, ולכן יש לקחת בחשבון גם את עצם "רכישת הנשק" ולתת לכך ביטוי, הן בקביעת מתחם העונש ההולם והן בגזירת העונש. בנוסף, הדגישה המאשימה כי ביצוע עבירת הנשיאה וההובלה נעשתה "בצוותא". המאשימה בטיעוניה הפנתה לתסקיר ולמידע שעלה ממנו, ולפיו הנאשם התפתה למחיר שהוצע לו עבור רכישת הנשק מכיוון שהייתה בכוונתו למכור אותו לצעיר אחר במחיר גבוה יותר, ובכך למעשה הודה כי הייתה לו כוונה לסחור בנשק שרכש.

באשר לנסיבות המחמירות שאינן קשורות בביצוע העבירה: המאשימה הפנתה למסקנותיו והמלצותיו של שירות המבחן, אשר אינן מטיבות עם הנאשם - הנאשם התקשה לקחת אחריות מלאה למעשיו, ניסה למזערם ולהצדיקם; הנאשם התקשה להתחבר לחומרת העבירה שביצע ולסיכון שבביצועה; הנאשם לא זיהה נזקקות טיפולית. עוד עולה מהתסקיר ומהתדפיס כי לנאשם עבר פלילי והוא הורשע בעברו בעבירת הצתה, בגינה הושת עליו מאסר לריצוי בעבודות שירות לצד צו מבחן ומאסר מותנה. המאשימה ציינה כי מסקנתו של שירות המבחן והתרשמותו היא שגורמי הסיכון להישנות עבירות דומות והתנהגות פורצת גבולות בעתיד עולים על גורמי הסיכוי לשיקום, והוא העריך כי קיים סיכוי בינוני-גבוה להישנות התנהגות פורצת גבולות ועוברת חוק בעתיד. המאשימה הדגישה כי שירות המבחן לא בא בהמלצה טיפולית או שיקומית במסגרתו, ולשיטתו יש לגזור על הנאשם עונש הרתעתי משמעותי בדמות מאסר בפועל, תוך שילובו בהליך טיפולי במסגרת שב"ס. עוד הדגישה המאשימה כי לאור תיקון 140 לחוק העונשין מיום 8.12.21 (הוראת שעה לתקופה של שלוש שנים) - יש לגזור על הנאשם את עונשו ברוחו של תיקון זה, קרי יש להתחשב בעונש המזערי שנקבע בחוק.

המאשימה בטיעוניה עתרה למתחם עונש של 36-66 חודשי מאסר בפועל, וביקשה לגזור את עונשו של הנאשם באמצע המתחם שייקבע.

ההגנה

ההגנה הגישה מטעמה טבלה המאגדת פסיקה, אשר סומנה טעה/1. בטיעוניה ההגנה לעונש, אשר נטענו על-ידי סנגורו של הנאשם בעל-פה, הדגיש הסנגור את הנסיבות המקלות בעניינו של הנאשם. הוא ציין את הנסיבות מקלות הקשורות בביצוע העבירה: ביחס לעבירת "הנשיאה" הוא מתאר כי מדובר בנשיאה "רגעית" - הייתה זו נשיאה קצרה בלבד, שכן זמן קצר לאחר קבלת הנשק התרחש מרדף משטרתי, שכתוצאה ממנו הנאשם זרק את הנשק מידיו ובכך למעשה הסתיימה הנשיאה, ההחזקה וההובלה של הנשק; באשר למחסנית שהייתה מוכנסת בנשק - הדגיש כי היא הייתה ריקה וכי הנשק לא היה דרוך; עוד הוא הדגיש כי מדובר בנאשם צעיר;

בנוסף, ציין הסנגור את הנסיבות המקלות שאינן קשורות בביצוע העבירה: הנאשם הודה במעשים בהזדמנות הראשונה בפני חוקריו; הנאשם חסך זמן שיפוטי יקר בעצם הודאתו במסגרת ההליך המשפטי; עוד הוא ציין כי מעצרו של הנאשם נעשה בפועל רק כשנתיים לאחר ביצוע המעשים המתוארים בכתב האישום (הנאשם אמנם נעצר במהלך אותן שנתיים, אך בשל עבירות אחרות ולא בשל עבירות נשוא כתב האישום זה); הוא טען כי הנאשם חזר לנהל אורח חיים נורמטיבי ולא חזר על המעשים; טען כי הנאשם למד את לקחו, נטל אחריות והתחרט על מעשיו, ומאז לא שב להתעסק עם אמל"ח; עוד הוא הדגיש כי מדובר בנאשם צעיר, בן 21, מפרנס, אשר תומך במשפחתו.

בנוסף לכך, העלה הסנגור מספר טענות בעניין מעצרו של הנאשם: טען כי עצם החזקתו של הנאשם במעצר מאחורי סורג ובריא הקטין את סיכויי להשתקם וכי אם היה נתון בחלופת מעצר אזי היו לו סיכויי שיקום טובים יותר. עוד הוא טען ביחס לתנאי מעצרו של הנאשם כי הם היו קשים ונוקשים בארבעת חודשי המעצר הראשונים (הנאשם לא זכה להטבות מסוימות), זאת עקב סיווג התיק תחילה כ"תיק ביטחוני". עוד הוא ציין כי הנאשם עצור כבר תקופה ממושכת של כחמש חודשים, ומשכך על בית-המשפט להתחשב בכך בעת גזירת עונשו של הנאשם - ולהקל בעונשו. לטענת הסנגור, המתחם אליו עתרה המאשימה אינו הולם, הוא מחמיר עם הנאשם יתר על המידה. לטענתו, הנסיבות המחמירות שאינן קשורות בביצוע העבירה הן לא נסיבות המצדיקות גזירת עונשו באמצע המתחם. עוד הדגיש כי הנאשם כבר הורשע ונגזר דינו בעבירה אחת, הוא כמעט ונעדר הרשעות קודמות. עוד הוא טען כי ההחמרה בעבירות נשק צריכה להיות הדרגתית. כמו כן, הפנה הסנגור את בית-המשפט לפסיקה שהגיש ולמתחמי ענישה מקלים יותר. ההגנה עתרה למתחם עונש של 12-24 חודשי מאסר בפועל, וביקשה לגזור את עונשו של הנאשם בתחתית המתחם. דברו של הנאשם

במסגרת הדיון, פנה הנאשם לבית-המשפט - הביע חרטה על מעשיו והתחייב שלא לחזור עליהם פעם נוספת. עוד הוא ביקש מבית-המשפט להתחשב בו בעת גזירת עונשו.

דיון והכרעה

מעשיו של הנאשם דכאן מבטאים פגיעה חמורה בשלום הציבור, בשגרת חייו וביטחונו. רכישת נשק, נשיאת נשק והובלתו מחייבים את בתי המשפט לתגובה עונשית הולמת, שכן האינטרס הציבורי העליון בכגון דא הוא למנוע, או לכל הפחות לצמצם ככל הניתן, את ביצוען של עבירות חמורות אלה.

למען הסר ספק, ייאמר כי כל נשק באשר הוא, בין אם הוא מאולתר ובין אם לאו, עלול לגרום לשימוש לרעה ולהטלת מורא בציבור. משכך, על בית-המשפט להרתיע את אותם עבריינים המבקשים לפגוע בביטחון הציבור או לאיים עליו. בעניין זה יפים הדברים של כבוד השופטת ע' ארבל בע"פ 4945/13 מדינת ישראל נ' סלימאן [ניתן ביום 19.1.14]:

"...עבירות המבוצעות בנשק - לרבות רכישה, החזקה ונשיאת נשק - טומנות בחובן פוטנציאל סיכון הרסני לפגיעה בשלום הציבור וביטחונו. החשש הוא כי נשק המוחזק שלא כדין ישמש לפעילות עבריינית העלולה להביא לפגיעה ואף לקיפוח חייהם של אזרחים תמימים. אכן, "התגלגלותם" של כלי נשק מיד ליד ללא פיקוח עלול להוביל להגעתם בדרך לא דרך לגורמים פליליים ועוינים. אין לדעת מה יעלה בגורלם של כלי נשק אלה ולאילו תוצאות הרסניות יובילו. ודוק: הסיכון שנשקף לשלום הציבור צריך להילקח בחשבון על-ידי כל מי שמחזיק בידו נשק שלא כדין - גם אם אינו מחזיק בו למטרת ביצוע של עבירות אחרות. עצם החזקת נשק בעל פוטנציאל קטילה מבלי שיש עליו ועל בעליו פיקוח מוסדר של הרשויות טומן בחובו סיכון, באשר המחזיק בו נתון תמיד לחשש שיתפתה לעשות בו שימוש, ולו ברגעי לחץ ופחד..."

ככלל, בעת ביצוע מלאכת הענישה, העיקרון המנחה שנקבע במסגרת תורת הבניית שיקול-הדעת השיפוטי, הוא עקרון ההלימה: משמע, שימור יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג העונש המוטל עליו ומידתו. על מנת לשמר יחס זה, עובר לקביעת העונש יש לשרטט מתחם עונש הולם, מתוך התחשבות בערך החברתי בו פגע המעשה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנוהגת ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה. מכאן, לאחר קביעת המתחם, וככל שבית-המשפט לא מצא לנכון לסטות הימנו מטעמים של שיקום או של הגנה על הציבור, ייקבע העונש המתאים לנאשם בשים לב לנסיבותיו האישיות ולנתונים נוספים, הללו שאינם קשורים בביצוע העבירה.

לשיטתי, העבירות החמורות אותן ביצע הנאשם מהוות "אירוע אחד", שכן קיים ביניהן קשר הדוק - העבירות כולן התרחשו באותו היום, כחלק בלתי-נפרד מתוכנית עבריינית לרכוש בכסף נשק בלתי-חוקי, לשאת אותו ולהוביל אותו בצוותא, ברכב, והכל במטרה להחזיק בו כ"מנהג בעלים", כמתואר לעיל בכתב האישום המתוקן (ראו לעניין זה: ע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל, מפי כב' השופטת ברק-ארז, ניתן ביום 29.10.14; ע"פ 9308/12 עיסא נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 30.7.15). משכך, ייקבע מתחם עונש אחד הולם לכלל המעשים, זאת לפי סעיף 40ג(א) לחוק העונשין. יודגש כי בגזירת העונש יישמר היחס ההולם בין חומרת מכלול המעשים ומידת אשמו של הנאשם לבין תקופת המאסר שיהא עליו לרצות וזאת לפי סעיף 40ג(ג) לחוק.

בכל הנוגע לערכים החברתיים המוגנים שנפגעו כפועל יוצא ממעשיו של נאשם זה, הרי שהדברים מובנים מאליהם: הרוכש נשק, המוביל ונושא נשק בלא רשות על-פי דין, פוגע בראש ובראשונה בביטחון המדינה, במנגנוני שלטונה ובביטחון הציבור, הנחשף לסכנה לשלמות גופו ונפשו. ככלל, החזקת כלי-נשק (מכל סוג שהוא) ובוודאי נשיאתו, פוגעת מיניה וביה בסדר הציבורי, בשלום הציבור ובביטחונו. במקרה שלפנינו נשא הנאשם נשק מסוג תת-מקלע מאולתר עם מחסנית תואמת ריקה (ללא תחמושת); המדובר בכלי-נשק אשר יש לו פוטנציאל לגרום נזק לאדם במקרה של הפעלתו. לפיכך, ראוי לקבוע, שמידת פגיעת המעשה בערכים המוגנים הינה גבוהה.

על אודות הצורך במגמת ההחמרה בענישה, בכל הנוגע לעבירות שעניינן נשיאה או הובלה של כלי נשק, מתאימים הדברים שנכתבו במסגרת ע"פ 5522/20 חלייחל נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 24.2.21): "סעיף 144(ב) לחוק העונשין אוסר על נשיאה או הובלה של כלי-נשק, "בלא רשות על פי דין". האיסור נועד להגן על ערך חיי האדם, שלמות גופו ונפשו, כמו גם לקדם את השמירה על הסדר הציבורי ואורח חיים תקין, שלו ובטוח... עבירה זו, כמו יתר עבירות הנשק, נועדה למנוע התנהגות מסוכנת, ולמזער את הפוטנציאל לגרימת נזקים חמורים. אכן, נשיאה והובלה של כלי-נשק, הריהי לעיתים רק הסנונית הראשונה, בואכה מעשים חמורים יותר - חבלה חמורה, שוד מזוין, רצח, וכיוצא באלה... כמו כן, לא אחת צוין, כי למרבה הצער, חרף האיסור שבדין, הפכה תופעת השימוש בנשק חם למכת מדינה. בעקבות זאת, לשם הרתעה, ניכרת בפסיקה מגמה של החמרה הדרגתית בענישה על עבירות הנשק (ע"פ 5807/20 שיבלי נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (30.12.2020)...) " (ההדגשה אינה במקור). על דברים אלו יש להוסיף את עמדתו הנכוחה והבלתי מתפשרת של בית-המשפט העליון, עליה חזר פעם אחר פעם בשנים האחרונות, בציינו כי נשק בלתי-חוקי, המוחזק בידיים בלתי-מוסמכות, עלול בסופו להגיע לכלל שימוש מסוכן. יפים לעניינו דבריו של כב' השופט י' עמית ב-ע"פ 2398/14 אלהזייל נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 8.7.14), לפיהם: "...לזמינות הבלתי נסבלת של נשק חם בידי מי שאינם מורשים לכך, יש פוטנציאל לשמש ל"חיסול חשבונות" ול"פתרון סכסוכים" כמו-גם לעבירות חמורות נוספות. המציאות בארצנו מוכיחה כי הקלישאה אודות האקדח במערכה הראשונה אינה מדויקת, באשר לעיתים מזומנות האקדח אינו ממתין עד למערכה האחרונה ויורה עוד קודם לכן. מכאן, שבעבירות כגון דא, גם לשיקולי ההרתעה משקל של ממש".

בשנים האחרונות, עדים אנו לריבוי עבירות בנשק בחברה הישראלית. החזקת נשק, רכישתו, נשיאתו, הובלתו והשימוש בו - הפכו זה מכבר ל"מכת מדינה". ראו לעניין זה הדברים שנכתבו במסגרתו של ע"פ 4406/19 מדינת ישראל נ' סובח, פסקאות 16-17 לפסק-הדין [ניתן ביום 5.11.2019].

פסק-דין של בית-המשפט העליון שניתן לאחרונה - ע"פ 9228/23 אגבאריה נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 26.5.24), חוזר על מדיניות הענישה הנוהגת לאור אותו "מצב חירום לאומי" כהגדרתו בפסקה 11:

"אשר למדיניות הענישה הנוהגת בעבירות שבענייננו. עבירות הנשק מצויות על סדר יומו של בית משפט זה דרך שגרה. עובדה זו מהווה השתקפות של תמונת האלימות והפשיעה בנשק הגואה בחברה הישראלית, ובחברה הערבית בפרט; של תמונת הקורבנות מעבירות הנשק המציגה גידול מידי שנה; ושל רמת האכיפה בכל המתייחס להחזקת נשק לא חוקי. כבר תואר כי המצב הגיע לכדי מצב חירום לאומי. על רקע זה, ניכרת בפסיקה מגמה של הקשחת מדיניות הענישה בעבירות נשק, תוך מתן משקל מרכזי לשיקול של הרתעת הכלל"

מדינה ריבונית איננה יכולה לקבל כ"מכת-גורל" תופעה של החזקת כמות אדירה של נשק בלתי-חוקי בקרב אזרחיה ותושביה. תופעה שכזו פוגעת בעצם משילותה, היא פוגעת בסדר הטוב שבה, היא פוגעת בכל חלקה טובה בארצנו, והיא חותרת תחת שלומם וביטחונם של אזרחיה. כלי-נשק באשר הם נועדו לזרוע הרס, חורבן ואובדן. ביסודם, כלי-נשק נועדו להרוג. אין צורך להכביר במילים בנוגע לפוטנציאל הנזק שיש לשימוש בנשק, במיוחד כאשר מדובר ב"נשק חם". ככל שמדובר בכלי-נשק התקפי יותר, דוגמת מקלע, תת-מקלע או רובה 'סער', מידת ההרס וההרג אשר יש בכוחם לזרוע - רבה יותר.

בהקשר של עבירות הנשק המיוחסות לנאשם, אזכיר, כי במסגרתו של תיקון מס' 140 לחוק העונשין [(תיקון מס' 140 - הוראת שעה), התשפ"ב-2021, ס"ח 2938] הבא לידי ביטוי בסעיף 144(ז) לחוק, עוגנו עונשים מזעריים בכל הנוגע לעבירות שעניינן החזקה, הובלה או סחר בנשק שלא כדין.

בתיקון נקבע, כי העונש שיוטל על העבריין במקרים אלו "לא יפחת עונשו מרבע העונש המרבי שנקבע לאותה עבירה, אלא אם כן החליט בית-המשפט, מטעמים מיוחדים שיירשמו, להקל בעונשו; ...".

הוראה זו נכנסה לתוקפה ביום 8.12.21, קרי טרם ביצוען של העבירות מושא כתב האישום דכאן, ולפיכך - הוראה זו חלה על עניינו של הנאשם. אשר על כן, עלינו להתחשב גם ברוח המחוקק ובתכלית חקיקתו, שכן מדובר בנדבך נוסף ומשמעותי במערכה למיגור תופעת ההחזקה של נשק בלתי-חוקי והשימוש בו. התיקון למעשה מבקש לשקף את החומרה אותה יש לייחס לתופעה בה עסקינן, ואת הצורך המובהק להילחם בה מלחמת חורמה בלתי מתפשרת.

עם זאת, משקל ניכר בקביעת העונש בעבירות של נשיאת נשק יש לתלות באופי הנשק, במידת קטלניותו ובכמותו. כמו-כן, מיוחס משקל ממשי לתכלית ההחזקה או הנשיאה. "כבכל עבירה, גם בעבירות נשק קיים מדרג של חומרה, ושומה על בית המשפט להביאו בחשבון בבואו לקבוע את מתחם העונש ההולם" (ע"פ 9702/16 אלוליאיה נ' מדינת ישראל, פסקה 8, ניתן ביום 13.9.17) (ראו בנוסף לעניין זה: ע"פ 4059/17 סלמה נ' מדינת ישראל, פסקה 5, ניתן ביום 24.4.18).

על מנת לשרטט כדבעי את מתחם העונש ההולם לאירוע זה, עיינתי בפסיקה רחבה העוסקת בעבירת החזקת נשק חם. נמצאתי למד, כי בשנים האחרונות חלה אט-אט מגמת החמרה בענישה, הבאה לידי ביטוי בפסיקת הערכאות השונות הנוגעת לעבירות אלו.

ככלל, מדיניות הענישה הנוהגת הכללית לעבירות שעניין נשיאה והובלה של נשק שלא כדין באה לידי ביטוי במסגרתו של ע"פ 5602/22 מדינת ישראל נ' פלוני (ניתן ביום 14.9.22) שם דובר על שווה בלתי חוקי שנשא אקדח בשטחי ישראל ונמלט משוטרי. הנאשם היה צעיר ללא עבר פלילי, הורשע בעבירות של נשיאת נשק, הפרעה לשוטרי במילוי תפקידו וכניסה ושהייה בישראל. בערכאה הראשונה נגזרו עליו 18 חודשי מאסר בפועל ובמסגרת הערעור הוחמר עונשו של הנאשם ל-28 חודשי מאסר בפועל. שם נקבעה התוויה כללית, ולפיה מתחם הענישה הרגיל שראוי לקבוע לנאשם בגיר בגין נשיאה בלתי חוקית של נשק חם במרחב הציבורי נע בין 30 ל-42 חודשי מאסר בין סורג ובריה [עוד ראו - ע"פ 4077/22 מדינת ישראל נ' פלוני, ניתן ביום 28.7.22].

בהקשר זה, ב-ת"פ 46137-01-24 מדינת ישראל נ' מוחמד דבס (ניתן ביום 2.7.24) - אשר ניתן לאחרונה, הורשע הנאשם במסגרת הסדר טיעון בכתב אישום מתוקן, בעבירה של נשיאה והובלה של נשק שלא כדין, עבירה לפי סעיף 144(ב) רישא וסיפא לחוק, ביחד עם אחר בצוותא לפי סעיף 29 לחוק. במקרה זה, דובר בנאשם שהיה בן 19 במועד האירוע, ודובר על רובה 'סער' מסוג 16M ברכב, כשהוא טעון במחסנית ובה כדורים מתאימים. לאחר שקילת נסיבות ביצוע העבירה, קבע בית-המשפט מתחם עונש הולם הנע בין 30 ל-42 חודשי מאסר. במקרה זה, שירות המבחן לא נתן המלצה טיפולית בעניינו. בעת גזירת עונשו, התחשב בית-המשפט בנסיבות המקלות שאינן קשורות בביצוע העבירה: הנאשם קיבל אחריות על מעשיו, הביע חרטה עליהם וחסך בזמן שיפוטי. עוד הוא לקח בחשבון את השלכות המאסר על הנאשם ומשפחתו, ואת העובדה כי הנשק נתפס. לבסוף, גזר בית-המשפט על הנאשם עונש מאסר בן 30 חודשים, לצד עונש מאסר מותנה וקנס.

ב-ע"פ 9228/23 אגבאריה נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 26.5.24) דובר על שני נאשמים אשר הורשעו בשל ביצוע בצוותא של נשיאה והובלה של נשק לפי סעיף 144(ב) רישא וסיפא ולפי סעיף 29 לחוק. מדובר במקרה בעל מאפיינים חמורים - הנשק, מסוג תת-מקלע מאולתר, נמצא עם כדור בבית הבליעה, ולצדו תחמושת רבה, כפפה שחורה וכובע גרב שחור ובו חורים לעיניים (מקור הנשק ומטרת נסיעתם של הנאשמים לא הובררו עד תום). בית-משפט קמא ביצע הבחנה בין הנאשמים וקבע לכל אחד מהם מתחם ענישה שונה וגזר עליהם עונשי מאסר בפועל שונים, לצד עונשים נלווים. ערעורו של הנאשם לבית-המשפט העליון נדחה, וערעורה של המדינה התקבל. בסיכומו של דבר, עונשם של שני הנאשמים הועמד על 32 חודשי מאסר בפועל.

ב-ע"פ 5856/22 טאיע סויטאט נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 21.3.23) דובר על מערער שהורשע בעבירות הבאות: נשיאה והובלת נשק שלא כדין לפי סעיף 144(ב) רישא לחוק, נשיאה והובלת אביזר לנשק שלא כדין לפי סעיף 144(ב) סיפא לחוק, והפרעה לשוטרי בשעת מילוי תפקידו לפי סעיף 275 לחוק. באותו מקרה, נסע המערער עם אדם אחר, כשהוא נושא אקדח מסוג FN ובזמן נסיעתו ריקה. בהגיעו למחסום משטרה, יצא המערער מהרכב והחל להימלט מהמקום תוך מרדף קצר, שבמהלכו השליך את האקדח ובסוף המרדף הוא נתפס. בית-המשפט קמא הטיל על הנאשם 28 חודשי מאסר בפועל. הערעור לבית-המשפט העליון נדחה.

מתחם העונש ההולם בבואנו לגבש את מתחם העונש ההולם יש לתת את הדעת לאותן נסיבות הקשורות בביצוע העבירות, זאת בהתאם לסעיף 40ט(א) לחוק העונשין.

ביחס למקרה דנן, אפרט את אותן הנסיבות אשר יש להתחשב בקיומן: העבירות בוצעו על-ידי הנאשם וביוזמתו; הנאשם הגיע למקום מחבואו של הנשק תוך ידיעה כי מדובר בנשק בלתי-חוקי; עבירת ההובלה והנשיאה נעשתה בצוותא ביחד עם שני מכריו של הנאשם; פוטנציאל הנזק הצפוי היה גדול לאור סוג הנשק הקטלני (תת-מקלע); המטרה לשמה החליט הנאשם לרכוש את הנשק האמור (לצורך מכירה לאחר ביוקר); יכולתו של הנאשם להבין את מעשיו ואת הפסול במעשיו והעובדה כי היה בגיר ביום ביצוע העבירות ולא קיים סייג לאחריות פלילי בעניינו; הנאשם היה מודע לטיב מעשיו ולהשלכות התנהגותו והראיה לכך היא העובדה שהוא החל במנוסה כשראה את השוטרים, תוך שהוא מנסה להסתיר את פניו באמצעות רעלה; הנאשם נמלט מידי המשטרה. לא נעלם מעיני כי מדובר בנשיאה קצרה שלא נמשכה זמן רב; המחסנית בנשק הייתה ריקה והנשק לא היה דרוך; וכי מדובר בנאשם צעיר שבעת ביצוע המעשים היה בן 19 שנים. לסיכומי של דבר, סבור אני כי יש לקבוע מתחם ענישה הנע בין 30-42 חודשי מאסר בפועל, זאת לצד עונשים נלווים. משנקבע מתחם הענישה, בשלה השעה להגדיר את העונש המדויק שיוצב בתוככי מתחם הענישה, תוך התחשבות באותן נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, זאת לפי סעיף 40 יא לחוק העונשין: הנאשם הוא אדם צעיר בן 21, בעל עבר פלילי שאינו מכביד; הנאשם נטל אחריות על מעשיו, הודה בביצוע העבירות ובכך חסך זמן שיפוטי יקר; הנאשם פנה לבית-המשפט והביע חרטה על מעשיו. אולם, נוכח ממצאי שירות המבחן כפי שאלו תוארו לעיל בהרחבה, ובהיעדר המלצה שיקומית מאת שירות המבחן - לא סברתי שזהו מקרה מתאים לשקול חריגה ממתחם הענישה שנקבע. על רקע נסיבות אלה, ובשים לב לעובדה כי הנאשם נעצר רק כעבור שנה ושמונה חודשים מיום ביצוע העבירות, החלטתי לגזור את עונשו ברף התחתון של המתחם. בנוסף לאמור לעיל, נוכח התנהגותו המסוכנת של הנאשם, סברתי כי בהחלט יש מקום להכליל בגדרי מתחמי הענישה את השיקול שעניינו בהרתעת הרבים (בהתאם לסעיף 40 לחוק); תוך העברת מסר לציבור הרחב שהתנהגות דומה שכזו אינה מקובלת במחוזותינו. סוף דבר מוטלים, אפוא, על הנאשם עונשים כדלקמן - (א) 30 חודשי מאסר לריצוי בפועל, מיום מעצרו. (ב) 10 חודשי מאסר על תנאי שלא יעבור בתוך 3 שנים מיום שחרורו ממאסרו, עבירת נשק מסוג פשע. (ג) 6 חודשי מאסר על תנאי שלא יעבור בתוך 3 שנים מיום שחרורו ממאסרו, עבירת נשק מסוג עוון. (ד) קנס בסך 5,000 ₪ או 50 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם עד יום 1.3.2025. תשומת לב הנאשם לכך שיש לשלם את הקנס לחשבון המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות ברשות האכיפה והגבייה החל מחלוף 3 ימים מיום מתן גזר - הדין וזאת באחת הדרכים הבאות: (1) בכרטיס אשראי - באתר המקוון של רשות האכיפה והגבייה: WWW.ECA.GOV.IL; (2) אמצעות מוקד שירות טלפוני בשירות עצמי (מרכז גבייה) במספר הטלפון +35592 או 073-2055000. (3) במזומן בכל סניף של בנק הדואר - בהצגת תעודת זהות בלבד (אין צורך בשוברי תשלום). כפי שהומלץ במסגרתו של תסקיר שירות המבחן, אבקש משב"ס לבחון את התאמתו של הנאשם לטיפול במסגרת בית המאסר. זכות ערעור כחוק. ניתן היום, ז' כסלו תשפ"ה, 08 דצמבר 2024, במעמד הצדדים.